

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ

DOI : 10.33274/2079-4819-2020-72-1-121-120

JEL : M40

УДК 657.1 (047.32) (061.1ЄС:477)

Олійник Я. В.,
д-р екон. наук,
доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна,
e-mail: oleynik_yv@ukr.net

ЗВІТ ПРО ПЛАТЕЖІ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

UDC 657.1 (047.32) (061.1ЄС:477)

Oliinyk Ya. V.,
Grand PhD
of Economic Sciences,
Associate Professor

SHEE "Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman",
Kyiv, Ukraine,
e-mail: oleynik_yv@ukr.net

REPORT ON PAYMENTS IN PROFIT OF STATE: STATUS AND DIFFICULTIES OF IMPLEMENTATION

***Мета** — дослідити стан та проблемні аспекти запровадження звітування про платежі на користь держави компаніями видобувної промисловості в контексті імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС та обґрунтувати концептуальні засади подальшого просування такого звітування для підвищення прозорості виплат визначеної галузі.*

***Методи.** Для вирішення наукових завдань і досягнення кінцевої мети дослідження застосовано підходи та методи наукового аналізу: інституціональний, системний, емпіричний, структурно-функціональний, порівняльний, ретроспективний, індуктивний, дедуктивний, а також логічні, аналітичні та інші методи. Інституціональний підхід уможливив проведення комплексного дослідження національного законодавства в контексті імплементації положень європейського законодавства, зокрема Директиви 2013/34/ЄС. Застосування принципів та методів системного підходу дозволило визначити рівні ієрархії регулювання складання звітності на користь держави. Використання емпіричного підходу уможливило проведення структурно-функціонального аналізу інформаційного матеріалу, моніторинг змін до національного законодавства з питань регулювання складання звітності підприємств видобувної галузі. Порівняльний та ретроспективний аналіз уможливили визначення форми імплементації новацій європейського законодавства в нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та звітності. Методи наукової індукції та дедукції дозволили встановити взаємозв'язки, взаємодії та вплив інститутів і державних інституцій та визначити на цій основі концептуальні засади подальшого просування звітування про платежі на користь держави підприємствами видобувної галузі.*

***Результати.** Цінність висновків та пропозицій, отриманих у результаті дослідження, полягає в розробленні концептуальних засад подальшого удосконалення нормативно-правового забезпечення прозорості у видобувних галузях через оцінювання стану та визначення проблемних аспектів запровадження звітування про платежі на користь держави з урахуванням новацій національного законодавства та в контексті імплементації положень Ди-*

© Я. В. Олійник, 2020

рективи 2013/34/ЄС. Необхідність розроблення цих концептуальних засад зумовлено необхідністю подальшої реалізації заходів просування звітування підприємств, які здійснюють видобуток корисних копалин з метою забезпечення зростання їх прозорості та підзвітності щодо платежів на користь держави перед суспільством, державою, один перед одним.

Ключові слова: прозорість та підзвітність підприємств видобувної галузі, нефінансова звітність, звіт про платежі на користь держави.

Постановка проблеми. В Україні в нормативне поле введено новий вид звітності — звіт про платежі на користь держави (далі — Звіт). Запровадження Звіту покликане сприяти підвищенню прозорості господарської діяльності у видобувних галузях у контексті виконання зобов'язань України щодо подальшої адаптації законодавства України до законодавства ЄС, зокрема, імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств (далі — Директива 2013/34/ЄС) [1]. Відповідно до заходів, визначених у Плані імплементації Директиви 2013/34/ЄС, до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (далі — Закон № 996) було внесено вимогу складання відповідними підприємствами Звіту, який уперше необхідно було подати за 2018 р. [2]. Утім, Звіт за 2018 р. не готували, тому що методичні та організаційні засади такої звітності не затверджені на державному рівні.

Отже, виникає низка питань щодо стану та проблем запровадження Звіту в Україні:

Чому виникла необхідність складати Звіт про платежі на користь держави?

Хто має складати Звіт про платежі на користь держави?

Куди подається Звіт про платежі на користь держави?

Який зміст Звіту про платежі на користь держави?

Який порядок розкриття інформації у Звіті про платежі на користь держави?

Які методичні рекомендації наявні зі складання Звіту про платежі на користь держави?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Запровадження звітування про платежі

на користь держави є заходом вирішення взятого Україною зобов'язання щодо поступового наближення національного законодавства до законодавства ЄС. Різноманітні аспекти науково-аналітичного обґрунтування процесу імплементації європейських ініціатив у сфері бухгалтерського обліку широко досліджуються вітчизняними науковцями [3–7]. Сталим предметом уваги є питання забезпечення прозорості у видобувних галузях та аналізу змін до національного законодавства в цій сфері [8–12]. Стан та перспективи розвитку видобувних галузей України розкрито у звітах експертів Ініціативи прозорості видобувних галузей. Водночас ступінь розробленості проблеми запровадження звітування уряду перед своїми громадянами за виплати, що отримуються від підприємств, зайнятих у видобувній промисловості залишається невисоким [13–16]. Тож відсутність критичної маси наукових напрацювань щодо формування загального уявлення про організацію складання та подання звітності про платежі на користь держави свідчить про актуальність дослідження цього питання задля впорядкування наявного арсеналу інструментів підвищення прозорості виплат на користь уряду від підприємств видобувної галузі.

Мета статті — дослідження стану та проблемних аспектів запровадження звітування про платежі на користь держави компаніями видобувної промисловості в контексті імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС та обґрунтування концептуальних засад подальшого просування такого звітування для підвищення прозорості виплат визначеної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед необхідно визначитися, чому виникла необхідність складати звіт про платежі на користь держави. При-

родні ресурси історично нерівномірно розподілені між країнами. Україна багата на природний капітал (мінеральні, кліматичні, земельні, лісові, водні ресурси тощо). У 2018 р. плата за користування надрами становила **5 % доходів державного бюджету**, а 16 компаній-надрокористувачів входять у ТОП-100 платників податків [17]. За 11 місяців 2019 р. **обсяг реалізованої продукції добувної промисловості склав 14,2 млрд дол. США (16 % обсягів реалізації промислової продукції України)** та **25 % продукції** було експортовано [18]. На перший погляд це надає Україні конкурентні переваги і може забезпечити стійке економічне зростання, оскільки дає значні можливості для стягнення природної ренти. Втім, надприбутки, які отримуються за рахунок експорту природних ресурсів, приводять до формування потужних бізнес-груп та класу так званих «рантьє», що живуть за рахунок ренти. Це є ознаками рентної економіки [19–20], зокрема домінування та задоволення інтересів вузького кола отримувачів ренти та факти непрозорості щодо справляння рентної плати та інших платежів на користь держави підприємствами, які працюють у видобувній промисловості.

Дієвим заходом подолання зазначених негативних явищ може виступити імплементація документів, спрямованих на підвищення прозорості, підзвітності та підконтрольності діяльності підприємств видобувної промисловості, зокрема запровадження складання звіту про платежі на користь держави.

Ініціатива запровадження такої звітності належить Європі. У 2013 р. в ЄС було прийнято Директиву 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26 червня 2013 р. про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств, яка набрала чинності у 2013 році і була введена в дію у ЄС до 2015 р. Директивою 13/34/ЄС значну увагу приділено питанням забезпечення підвищення прозорості виплат на користь урядів ЄС великих підприємств та суб'єктів суспільного інтересу, що зайняті у видобувній промисловості або в заготівлі корінного лісу.

За Директивою 13/34/ЄС такі підприємства мають щороку розкривати суми виплат на користь урядів у спеціальному звіті про платежі на користь уряду. Такий звіт має містити види платежів, порівнянних із тими, що відображаються підприємствами, котрі беруть участь в Ініціативі прозорості видобувних галузей (Extractive Industries Transparency Initiative, EITI) (далі — ПІВГ).

Звітування про платежі на користь урядів покликано допомагати урядам країн, багатих на природні ресурси, реалізовувати принципи й критерії корпоративної соціальної відповідальності та звітувати перед своїми громадянами за виплати, що отримуються цими урядами від підприємств, зайнятих у видобувній промисловості.

Згідно з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 року Україною, було взято зобов'язання щодо поступового наближення власного законодавства до законодавства ЄС шляхом імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС. З цією метою в Україні були прийняті нормативні акти, які встановлюють вимоги складання підприємствами, які працюють у видобувній промисловості, звіту про платежі на користь держави, зокрема прийнято та внесено зміни до:

— Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 18.09.2018 р. № 2545, що набув чинності 16.11.2018 р. (далі — Закон № 2545) [21];

— ст. 1, ч. 2 ст. 11 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 [2];

— Порядку подання фінансової звітності, затвердженого наказом Мінфіну України від 28.02.2000 р. № 419 [22].

Наступним питанням є уточнення, що це за Звіт? Він не є складовою фінансової звітності. Втім, може містити фінансову та нефінансову інформацію. Звіт складають суб'єкти господарювання, які (ст. 1 Закону № 996):

— здійснюють діяльність у видобувних галузях, якщо цього вимагає Закон № 2545;

— здійснюють заготівлю деревини та належать до підприємств, які становлять суспільний інтерес.

Отже, фактично за новацією вітчизняного законодавства є два види Звіту: для видобувних галузей, організаційні та методичні засади якого визначаються вимогами Закону № 2545, та для підприємств, які займаються заготівлею деревини, відповідні засади якого регулюються Законом №996.

Слід зауважити, що Закон №2545 вимагає складання Звіту всіма суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях. Тож Звіт мають подавати всі видобувні підприємства. В Україні національні статистичні класифікації видів економічної діяльності, продукції, товарів створювалися, використовуючи європейські класифікації в незмінному вигляді. Запроваджена з січня 2001 р. Класифікація видів економічної діяльності (ДК 009-96) створена на базі NACE (Rev. 1). За цією Класифікацією здійснюється організація статистичних спостережень, формування зведеної інформації та публікація статистичних даних. З 2006 р. набула чинності друга редакція Класифікації видів економічної діяльності (ДК 009:2005), створена на базі NACE (Rev. 1.1). Класифікацію видів економічної діяльності ДК 009:2010 створено на основі NACE (Rev. 2), запроваджену Регламентом (ЄС) Європейського парламенту та ради від 20 грудня 2006 року № 1893/2006 [23].

Враховуючи, що КВЕД гармонізовано на рівні розділу, групи, класу з Класифікацією видів економічної діяльності ЄС (NACE, Rev. 2-2006), для цілей складання звітності на користь уряду під «видобувними галузями» розуміється відповідний вид економічної діяльності — «Добувна промисловість і розроблення кар'єрів» (код КВЕД-2010-В) [23].

Хто визначає порядок та форму подання Звіту? Для підприємств, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, організаційні засади складання звіту має визначати незалежний адміністратор та багатостороння група з імплементації ІПВГ (після запровадження електронної системи звітності). Але форма Звіту не затверджена.

Що значить для країни бути приєднаним до ІПВГ (EITI)?

ІПВГ — це глобальний стандарт щодо забезпечення відкритого та підзвітного управління ресурсами, що видобуваються. Провадженням цього стандарту займається неприбуткова організація, створена в Нідерландах та підтримана на початку в нульових роках Великою Британією та такою відомою компанією, як British Petroleum. На сьогодні до Ініціативи приєдналася 51 країна, у т. ч. Велика Британія, Нідерланди, Німеччина, Мексика, Албанія, Казахстан. Водночас США та майже всі країни ЄС не є членами ІПВГ.

Видобувні компанії країн, які приєдналися до ІПВГ, мають розкривати інформацію про сплачені ними податки та інші платежі на користь держави. Своєю чергою держава публікує звіт по країні, а незалежний адміністратор готує звіт за стандартами EITI (в Україні — це Звіт ІПВГ).

Україна в 2013 р. приєдналася до ІПВГ та прийняла відповідні нормативні акти [24–28]. За національним законодавством незалежний адміністратор наймається державою та відбирається на основі відкритого тендеру та відповідно до процедур закупівель Світового Банку. В Україні незалежним адміністратором обрано ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги», зусиллями якого підготовано звіти за 2013, 2014–2015, 2016 та 2017 роки і проводиться звіряння. Нагляд за дотриманням Ініціативи здійснює постійно діюча Багатостороння група з імплементації ІПВГ, до якої входять представники держави та неприбуткових громадських організацій.

Який зміст та порядок подання Звіту про платежі на користь держави? Зміст Звіту про платежі на користь урядів регулюється Законом № 2545, яким було адаптовано до національного законодавства вимоги Директиви 2013/34/ЄС. Зокрема визначено, що слід розуміти під платежами, які підлягають розкриттю у звіті. Визначено перелік інформації, що мають розкривати підприємства [21]. Водночас, як вже зазначалося, першим звітним періодом мав стати 2018 р. Підприємства, які здійснюють діяльність у видобув-

них галузях, за Законом № 2545 зобов'язані не пізніше 1 вересня подати Звіт Міністерству енергетики та вугільної промисловості України та незалежному адміністраторові. Втім, за відсутності затвердженої форми Звіту, підприємства, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зазначену звітність за 2018 р. не подавали. Якщо ситуація із нормативним впорядкуванням методичних та організаційних засад складання не зміниться, то така сама ситуація повториться і за 2019 р. Але слід пам'ятати, що за неподання Звіту встановлено відповідальність.

Із урахуванням особливостей законодавства, що регулює діяльність видобувної та лісозаготівельної галузей, специфіки організації взаємин підприємств цих галузей із державою, діючих форм Звіту про платежі на користь уряду, що застосовуються підприємствами країн-членів ЄС, автором як відповідальним виконавцем наукового колективу фахівців ДННУ «Академія фінансового управління» та під керівництвом заслуженого економіста України, президента ДННУ «Академія фінансового управління» було розроблено проект форми Звіту про платежі на користь держави та Методичні рекомендації щодо заповнення форми Звіту про платежі на користь держави. Концептуальні положення та проекти методичного й організаційного забезпечення Звіту, розроблені в рамках науково-дослідної роботи з наукового забезпечення імплементації директивних вимог ЄС, були детально представлені науковій спільноті [14].

Проект форми Звіту містить вартісні показники про суми нарахованих та сплачених платежів, а також показники обсягів видобутку / заготівлі та реалізації продукції в натуральному вимірі. Проект Звіту передбачає розкриття інформації як по підприємству загалом, так і по окремих проектах. Це забезпечує інформативність звіту, сприяє прозорості та підвищенню ефективності управління використанням природних ресурсів держави, прозорості та підзвітності перед громадянами України за виплати, що отримуються державою від підприємств, зайнятих у видобувній промисловості або у

лісозаготівлі. Запровадження Звіту про платежі на користь держави не викликає значних додаткових витрат визначених груп підприємств.

У Методичних рекомендаціях впорядковуються питання розкриття інформації про платежі, що були сплачені або належні до сплати на користь будь-якого органу державної влади чи органу місцевого самоврядування в Україні підприємств, що працюють у видобувній промисловості або займаються лісозаготівлею, у звітному періоді. Методичні рекомендації можуть застосовуватися великими підприємствами та всіма підприємствами, що становлять суспільний інтерес, які працюють у видобувній промисловості або займаються лісозаготівлею. Методичні рекомендації розкривають зміст статей проекту Звіту та питання його подання й оприлюднення.

Зазначені проекти розглянуті на засіданні Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України та рекомендовані до затвердження. Крім того, Проект форми Звіту отримав схвальний відгук від Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Розроблений та запропонований для розгляду Міністерству фінансів України фахівцями ДННУ «Академія фінансового управління» проект був також представлений Міжурядовій робочій групі експертів з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ISAR-UNCTAD) під час 35 Сесії. Крім того, міжнародними експертами було відзначено цінність напрацювань у формуванні належної практики для країн з перехідною економікою.

Висновки. Звітування про платежі на користь державі створює передумови для суспільно відповідального використання корисних копалин підприємствами, зайнятими у видобувній промисловості. Складання Звіту забезпечує можливість доступу громадськості до інформації про використання корисних копалин та про платежі видобувних підприємств, які здійснені у грошовій або натуральній формі на користь державного або місцевих бюджетів. Тож подальше про-

сування Звіту сприятиме не тільки зростанню прозорості та підзвітності підприємств, що працюють у видобувній промисловості, але й продовженню процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС, а також впровадженню передових практик розкриття інформації у видобувних галузях.

Список літератури

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN> (Accessed 27 March 2020).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 27.03.2020).
3. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: [монографія]. К. : Інститут аграрної економіки, 2009. 648 с.
4. Ловінська Л. Г. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні. *Фінанси України*. 2014. №9. С. 21–30.
5. Гасанов С. С., Леоненко П. М. та ін. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко. — К. : Академія фінансового управління, 2014. Т. 2. 784 с.
6. Пилипенко Л. М. Розвиток концепцій побудови системи публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки : монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 336 с.
7. Олійник Я. В. Інституціональні засади організації бухгалтерського обліку в умовах міжнародної інтеграції : [монографія]. К. : Лазуріт-Поліграф, 2014. 320 с.
8. Buchanan, J. M., Tollison, R. D., Tullock, G. (1980). *Towards a Theory of the Rent-Seeking Society*. Texas: A&M University Press, 367 p.
9. Shleifer, A., Vishny, R. W. (1998). *The Grabbing Hand: Government Pathologies and*
10. *Their Cures*. Cambridge, Mass. ; London: Harvard University Press, 288 p.
11. Проданова Л. В., Шерстюкова К. Ю. Розподіл і перерозподіл природно-ресурсної ренти в національній економіці : монографія. Черкаси : Пономаренко Р. В., 2019. 272 с.
12. Соколовська А. М., Уніговський Л. М., Башко В. Й. та ін. Потенціал рентних платежів за видобуток корисних копалин в Україні. Київ : Академія фінансового управління, 2013. 228 с.
13. Природні ресурси у фінансово-економічному забезпеченні розвитку об'єднаної територіальної громади (рекомендації для місцевих лідерів та керівників ОТГ) / упоряд. М. А. Хвесик, І. К. Бистряков, Д. В. Клиновий; Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України. Київ: ІЕПСР НАН України, 2018. 35 с.
14. Chatzivgeri, E., Chew, L., Crawford, L., Gordon, M. and Haslam, J. (2017). *Reports on payments to governments: a critical review of early developments and experiences*. Aberdeen: Robert Gordon University, 56 p.
15. Єфименко Т. І., Ловінська Л. Г., Олійник Я. В. Запровадження в Україні звіту про платежі на користь держави. *Фінанси України*. 2018. № 2. С. 26–47.
16. Малишкін О. І. Звіт про платежі на користь уряду в контексті євроінтеграції. URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/98.pdf> (дата звернення 27.02.2020).
17. Онищенко В. Звіт про платежі на користь державі — ще один новий звіт 2019. URL : <https://www.golovbukh.ua/article/7459-zvt-pro-platej-na-korist-derjav-shche-odin-noviy-zvt-2019> (дата звернення 27.02.2020).
18. Офіс великих платників податків Державної фіскальної служби. URL: <http://officevp.sfs.gov.ua> (дата звернення 27.03.2020).
19. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 27.03.2020).
20. Humphreys, M., Sachs, J. D., Stiglitz, J. E. (2007). *Escaping the Resource Curse*, N. Y.: Columbia University Press, 348 p.

20. Karl, T. L. (1997). *The Paradox of Plenty*: The University of California Press.

21. Про забезпечення прозорості у видобувних галузях : Закон України від 18.09.2018 № 2545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19> (дата звернення 27.03.2020).

22. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF> (дата звернення 27.03.2020).

23. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2010: Національний класифікатор України. URL: <http://regis.kiev.ua/kved> (дата звернення 27.02.2020).

24. Про приєднання України до Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2009 № 1098. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1098-2009-%D0%BF> (дата звернення 27.03.2020).

25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях : Закон України від 16.06.2015 № 521-VIII. URL: <http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/8186/10462/460636/> (дата звернення 27.03.2020).

26. Про затвердження плану заходів із впровадження Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях на 2015 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 910-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248473702?=&print> (дата звернення 27.03.2020).

27. Про затвердження Порядку забезпечення прозорості у видобувних галузях: постанова Кабінету Міністрів України від 02.12.2015 № 1039. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1039-2015-%D0%BF> (дата звернення 27.03.2020).

28. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF> (дата звернення 27.03.2020).

References

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN> (Accessed 27 March 2020).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999). *The Law of Ukraine «On accounting and financial reporting in Ukraine»*, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (Accessed 27 March 2020).

3. Zhuk, V. M. (2009). *Kontseptsiiia rozvytku bukhhalterskoho obliku v ahrarnomu sektori ekonomiky: monohrafiia* [The concept of accounting development in the agricultural sector of the economy: monograph]. Kyiv, Institute of Agrarian Economics Publ., 648 p.

4. Lovinska, L. H. (2014). *Vplyv yevrointehratsiinykh protsesiv na rozvytok bukhhalterskoho obliku ta zvitnosti v ukraini* [The impact of European integration processes on the development of accounting and reporting in Ukraine]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], no. 9, pp. 21–30.

5. Yefymenko, T. I., Hasanov, S. S., Leonenko, P. M. (2014). *Modernizatsiia finansovoi systemy Ukrainy v protsesi yevrointehratsii* [Modernization of the financial system of Ukraine in the process of European integration: in 2 vols.]. Kyiv, Academy of Financial Management Publ., vol. 2, 784 p.

6. Pylypenko, L. M. (2016). *Rozvytok kontseptsii pobudovy systemy publichnoi zvitnosti korporatsii v umovakh postindustrialnoi ekonomiky* [Development of concepts of building a system of public reporting of corporations in a post-industrial economy]. Lviv, Lviv Politechnics Publ., 336 p.

7. Oliinyk, Ya. V. (2014). *Instytutsionalni zasady orhanizatsii bukhhalterskoho obliku v umovakh mizhnarodnoi intehratsii* [Institutional principles of accounting in the context of international integration]. Kyiv, Lazurit-Polihraf Publ., 320 p.

8. Buchanan, J. M., Tollison, R. D., Tullock, G. (1980). *Towards a Theory of the Rent-*

Seeking Society. Texas: A&M University Press, 367 p.

9. Shleifer, A., Vishny, R. W. (1998). *The Grabbing Hand: Government Pathologies and Their Cures*. Cambridge, Mass.; London: Harvard University Press, 288 p.

10. Prodanova, L. V., Sherstiukova, K. Yu. (2019). *Rozpodil i pererozpodil pryrodno-resusnoi renty v natsionalnii ekonomitsi* [Distribution and redistribution of natural resources in the national economy]. Cherkasy, Ponomarenko R. V. Publ., 272 p.

11. Sokolovska, A. M., Unihovskyi, L. M., Bashko, V. Y. (2013). *Potentsial rentnykh platezhiv za vydobutok korysnykh kopalyn v Ukraini* [Potential of rent payments for mining in Ukraine]. Kyiv, Academy of Financial Management Publ., 228 p.

12. Khvestyk, M. A., Bystriakov, I. K., Klynovyi, D. V. (2018). *Pryrodni resursy u finansovo-ekonomichnomu zabezpechenni rozvytku obiednanoi terytorialnoi hromady (rekomentatsii dlia mistsevykh lideriv ta kerivnykiv OTH)* [Natural resources in financial and economic support of the development of the united territorial community (recommendations for local leaders and leaders of OTG)]. Kyiv, IEPSR NAS Publ., 35 p.

13. Chatzivgeri, E., Chew, L., Crawford, L., Gordon, M. & Haslam, J. (2017). Reports on payments to governments: a critical review of early developments and experiences. Aberdeen : Robert Gordon University, 56 p.

14. Yefymenko, T. I., Lovinska, L. H., Oliinyk, Ya. V. (2018). *Zaprovdzhennia v Ukraini zvitv pro platezhi na koryst derzhavy* [Introduction of the report on payments in profit of state in Ukraine]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], no. 2, pp. 26–47

15. Malyshekin, O. I. (2018). *Zvit pro platezhi na koryst uriadu v konteksti yevrointehratsii* [Report on payments in profit of state in the context of European integration]. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/98.pdf> (Accessed 27 March 2020).

16. Onyshchenko, V. (2019). *Zvit pro platezhi na koryst derzhavy — shche ody novyi zvit 2019* [The report on payments in

profit of state state — another new report for 2019]. Available at : <https://www.golovbukh.ua/article/7459-zvt-pro-platej-na-korist-derjavshche-odin-noviy-zvt-2019> (accessed 27 March 2020).

17. Office of large taxpayers of the State Fiscal Service. Available at : <http://officevp.sfs.gov.ua>. (Accessed 27 March 2020).

18. State Statistics Service of Ukraine. Available at : <http://www.ukrstat.gov.ua>. (Accessed 27 March 2020).

19. Humphreys, M., Sachs, J. D., Stiglitz, J. E. (2007). *Escaping the Resource Curse*, N. Y.: Columbia University Press, 348 p.

20. Karl, T. L. (1997). *The Paradox of Plenty: The University of California Press*.

21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine «On ensuring transparency in the extractive industries», no. 2545, available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19>. (Accessed 27 March 2020).

22. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2000). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Procedure for submission of financial statements”, no. 419, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>. (Accessed 27 March 2020).

23. *Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti (KVED) DK 009:2010: Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy* [Classification of economic activities (NACE) DK 009: 2010 : National Classifier of Ukraine]. (Accessed 27 March 2020).

24. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2009). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Ukraine’s accession to the Extractive Industries Transparency Initiative” no. 1098, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1098-2009-%D0%BF>. (Accessed 27 March 2020).

25. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015). The Law of Ukraine “On amendments to some legislative acts of Ukraine to ensure transparency in the extractive industries”, no. 521-VIII, available at: <http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/8186/10462/460636>. (Accessed 27 March 2020).

26. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the action plan for the implementation of the Extractive Industries Transparency Initiative for 2015”, no. 910-p, available at : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248473702?print>. (Accessed 27 March 2020)

27. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Procedure for

ensuring transparency in the extractive industries”, no. 1039, available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1039-2015-%D0%BF> (Accessed 27 March 2020).

28. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). Regulations for data sets that are subject to disclosure in the form of open data, no. 835, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF> (Accessed 27 March 2020).

Objective. *The objective of the article is to study the status and challenges of the application of reporting on payments in profit of state by mining companies within the implementation of the provisions of Directive 2013/34/EU and substantiate the conceptual framework for further promotion of such reporting in order to increase the transparency of industry enterprise's payments.*

Methods. *The following approaches and methods of scientific analysis for solving the scientific problems and achieving the ultimate goal of research, are applied: institutional, systemic, empirical, structural and functional, comparative, retrospective, methods of induction, deduction, as well as logical, analytical and other methods. The institutional approach allows to conduct the comprehensive study of national legislation in the context of the implementation of European legislation, in particular Directive 2013/34/EU. The application of the principles and methods of systematic approach makes it possible to determine the levels of the hierarchy of regulation of reporting on payments in profit of state. The application of the empirical approach makes it possible to carry out a structural and functional analysis of data, to monitor changes to national legislation on the regulation of reporting of mining enterprises. The comparative and retrospective analysis helps to determine the forms of implementation of the innovations of European legislation into the area of accounting and reporting. The methods of scientific induction and deduction makes it possible to establish the interconnections, interactions and influence of institutes and state institutions and on this basis to determine the conceptual basis for the further promotion of reporting on payments in profit of state by mining enterprises.*

Results. *The value of the conclusions and suggestions obtained as a result of the study is in the developed conceptual framework for further improvement of the regulatory framework aimed to enhance the transparency in the extractive industries by assessing the status and identifying the difficulties of establishing the reporting on payments in profit of state taking into account innovations in national legislation made within the provisions of the Directive 2013/34/EU. The development of these conceptual frameworks is caused by the necessity of further implementation of measures to promote the reporting of enterprises engaged in mining activities in order to ensure their transparency and accountability for payments made to government to the society, state, and each other.*

Key words: *transparency and accountability of mining enterprises, non-financial reporting, report on payments in profit of state.*

Надійшла до редакції 28.04.2020